

Предикативи оцінки як одиниці вторинної номінації у сучасній англійській розмовній мові

У своїй життєдіяльності людина постійно оцінює навколишній світ та своє місце в ньому. У цьому зв'язку одним із завдань сучасної лінгвістики є вивчення того, як утворюється та функціонує у мові оцінка [1; 2; 3; 4; 5; 7].

Наразі не існує достатньо чіткого уявлення про інвентар функціонально-семантичних класів, оскільки і сьогодні окремі класи комплексно не вивчаються, а функціональна класифікація лексичних одиниць лише починає створюватись.

Недостатнє дослідження засобів вербалізації категорії оцінки робить актуальними семантичні розвідки, отже на часі є дослідження оцінної лексики.

Оцінність лежить в основі самого процесу номінації, оцінка прихована в самій мові, оскільки її одиниці містять можливості не тільки називати явище, а й оцінювати його [6].

Наша розвідка присвячена предикативам оцінки як одиницям вторинної номінації у сучасній англійській розмовній мові. Категоріальними ознаками предикативів оцінки є наявність інгерентної або потенційної (оказіональної) аксіологічної семи у семантичній структурі та виконання ними функції предикативного члена складеного дієслівного присудка.

Багато предикативів оцінки є спільними і для кодифікованої літературної мови, і для розмовної мови, наприклад, *good, bad, nasty, beautiful* та ін. Однак, більша частина предикативів оцінки у сучасній англійській розмовній мові мають переосмислене значення. Наприклад, позитивна оцінка (меліоративи): «*Okay, I'll meet you for dinner, in front of your hotel at seven.*» «*Jeese, that's swell, Mister Malvern*» (R. Chandler) (swell – «чудовий»). «*That tasted right,*» he said /.../ (R. Chandler) (right – «відмінний», «чудовий», «смачний»); негативна оцінка (пейоративи): «*Whatever I might say would be my word against the law, and the law in this town seems to be pretty rotten*» (R. Chandler) (rotten – «нечесний», «підкуплений»). «*But I'm needing a little credit bad. Since the last shake-up, things are really tough!*» (R. Chandler) (tough – «поганий», «важкий»). «*Don't feel blue, Francis,*» she said. «*Everything will be all right*» (H. Robbins) (blue – «у пригніченому настрої»).

У розмовній мові нерідко спостерігаються випадки утворення okazіональних предикативів позитивної й негативної оцінки, виражених похідними прикметниками, наприклад:

«She gets very **fisty** when she feels like it» (J. D. Salinger). «It wasn't too bad walking on Fifth Avenue. It was fairly **christmassy**» (J. D. Salinger). Philip Lombard, summing up the girl opposite in a mere flash of his moving eyes thought to himself: «Quite attractive – a bit **schoolmistressy** perhaps» (A. Christie).

Деякі оказіональні предикативи оцінки такого типу характеризуються соціолінгвістичною обумовленістю, наприклад:

*At the very bottom of his soul he was an outsider, and anti-social, and he accepted the fact inwardly, no matter how **Bond-Streety** he was on the outside (D. H. Lawrence). The working class beginning to heave restively, but still **Moody and Sankeish** /.../. The intellectuals aesthetic and **Oscarish**, or aesthetic and **Burne-Morrisy**, or Utilitarian and **Huxley-Darwinish** (R. Aldington).*

Предикативи оцінки можуть модифікуватися класифікаторами, наприклад:

*She was **too beautiful**, he thought, and **too warm**, to sound unpleasant, even for an instant (I. Shaw). The noise in the dorm is **absolutely incredible** tonight (J. D. Salinger). «Will you marry me?» «Are you serious?» «**Dead serious**,» he said, and kissed her on her teenage lips (W. Hauptman). «Why, he's almost forty years old.» «Yeah,» she said. «But for an old dude, he's **super cool**» (W. Hauptman).*

Оцінне ставлення до об'єктів оточуючої дійсності чітко виявляється у предикативах-іменниках з інгерентною оцінністю (емотивах), наприклад:

*«What d'you want Tommy Flynn for?» «He's my **pal**,» Christie said /.../ (S. Barstow). «Oh! before you sit down would you be **an absolute dear** and do something for me?» (H. E. Bates). «Oh! let the wretched ball go. It's a confounded **nuisance** /.../» (H. E. Bates).*

Значне розповсюдження в сучасній англійській мові одержала предикативна конструкція N₁ of a N₂, в якій N₁ містить емоційно-оцінні семи, наприклад:

*«Congratulations. He's **a hell of a guy**. I know you'll both be very happy» (H. Robbins). He was **a big bruiser of a man**, something over 200 pounds of hard red flesh... (D. Hammett). He was **a great pirate of a man** – a wooden leg and black eye patch all that were missing (V. Canning).*

Предикативи оцінки можуть бути виражені іменниками та являти собою експресивні одиниці вторинної номінації. Рекурсивне використання лексичних одиниць призводить до розширення сигніфіката, що розуміється як смисловий феномен, рівний за обсягом поняттю [8:101], наприклад: «Now I know you're **nuts**. What makes you think we can sell that many?» (H. Robbins) (nuts – «божевільний»). «Man,» he said. «The world's **a downer**» (H. Robbins) (downer – «щось гнітюче, що створює депресію»). «Her house burned down. As a light conversation stopper, it was **a daisy**» (D. Francis) (daisy – «чудова річ», «перший сорт»). He blinked. «Your book is **bunk**,» I said (D. Francis) (bunk – «нісенітниця», «марнослів'я»).

Власні назви у розмовній мові можуть функціонально ад'єктивуватися і ставати оказіональними соціолінгвістично зумовленими предикативами оцінки, наприклад:

«How come you're not playing any of your records?» Sharon asked him. «I'm **not that Hollywood**,» he said (M. Puzo) («не настільки марнославний»). She looked merely like a woman who would have been dangerous a hundred years ago daring, but who today was just **Grade B. Hollywood**» (R. Chandler) («другосортний», «непривабливий»). She said it carelessly and he found it unpleasant, **too much New York** (I. Shaw) («зневажливий», «пихатий»). She said she didn't think she'd known more than three girls on the train – Martha Farrar, Tippi Tibbels, and Eleanor something... Everybody else on the train, Franny said, looked **very Smith** (J. D. Salinger) («дуже ординарний, безбарвний, що нічим не запам'ятовується»).

У функції предикативу оцінки в розмовній мові можуть вживатися субстантивні займенники і субстантивовані прикметники, наприклад:

«Miss Watkins was **a nobody**. She was a drifter. No family, no close friends...» (P. Benchley). We rose to our feet as Mother came in the room. I had to admit that she was **quite something**: At fifty-two, she didn't look a day over thirty-five (H. Robbins). /.../ there is seldom a prisoner of any kind, the Sheriff being a lazy **no-good** /.../ (T. Capote).

Необхідно підкреслити, що у розмовній мові експлікація предикативної оцінки не обмежується регулярними засобами. У розмовній мові предикативна оцінка може виражатися іншими частинами мови, наприклад, ад'єктивованими вигуками: «But tell me about David. How is he?» «He's **okay**, all things considered...» (P. Benchley).

Інвентар предикативів оцінки в англійській розмовній мові постійно зростає. Серед неологізмів слід назвати, наприклад *keeno*, *a lulu*, *champion* (позитивна оцінка), *an apology* (for smth.) (негативна оцінка): *That's **champion!*** («Це – диво»). *It's a real **lulu!*** («Це чудово!»). *It's an **apology** for champagne* (про шампанське поганої якості).

З іншого боку, встановити приналежність предикатива оцінки до певної частини мови іноді практично неможливо. У наведеному вище висловлюванні «*That's champion!*» слово *champion*, безумовно, іменником не є, хоча генетично походить від нього. Пор. також: *He's **crackers*** («він – божевільний»). *It isn't **cricket!*** («це нечесно!»).

Таким чином, предикативи оцінки, що виражаються іменниками, прикметниками та субстантивними займенниками є одиницями вторинної номінації та широко використовуються у сучасній англійській мові. Крім зазначених частин мови предикативна оцінка може бути виражена ад'єктивованими вигуками, що свідчить про те, що інвентар предикативної оцінки постійно збільшується. У той же час у певних випадках встановлення приналежності предикативів оцінки до певного лексико-граматичного класу є неможливим. Оказіональні предикативи часто характеризуються соціолінгвістичною зумовленістю. Подальша перспектива дослідження вбачається нам у розробці типології предикативів оцінки у кодифікованій літературній та розмовній англійській мові.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Арутюнова Н. Д. Типы языковых значений: Оценка. Событие. Факт / Н. Д. Арутюнова. – М.: Наука, 1988. – 341 с.
2. Болдырев Н. Н. Языковая оценка в контексте познавательных процессов // Non multum, sed multa: Немного о многом. У когнитивных истоков современной терминологии: Сборник научных трудов в честь В. Ф. Новодрановой / Н. Н. Болдырев. – М.: Авторская академия, 2010. – С. 47 – 56.
3. Вольф Е. М. Функциональная семантика оценки / Е. М. Вольф. – 3-е изд., стереотипное. – М.: КомКнига, 2006. – 280 с.
4. Кононенко І. В. Лексико-синтаксичний потенціал прикметника у слов'янських мовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. філолог. наук : спец. 10.02.03. «Слов'янські мови» / І. В. Кононенко. – К., 2009. – 19 с.
5. Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки / Т. А. Космеда. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2000. – 350 с.
6. Приходько Г.І. Способи вираження оцінки в сучасній англійській мові / Г. І. Приходько. – Запоріжжя: ЗДУ, 2001. – 362 с.
7. Радзієвська Т. В. Ціннісні орієнтації у семантиці мовних одиниць / Т. В. Радзієвська // Мовознавство. – 1996. – № 1. – С. 14–19.
8. Ретунская М. С. Английская аксиологическая лексика / М. С. Ретунская. – Н. Новгород: Изд-во ННГУ, 1996. – 272 с.